

P r i k a z i i o s v r t i

MARIJA U BOŽJOJ NAMISLI I U ŽIVOTU KRŠĆANA

Mladen Parlov, *Marija u otajstvu Krista i Crkve*. Biblioteka Crkve u svijetu, Teologija, knjiga 55, Split, 2018., 220 str.

Erazmo Roterdamski i Martin Luther prepirali su se o temeljnim teološkim temama. Ono u čemu su se slagali, iako s različitim naglaskom, bila je pobožnost prema Mariji, Isusovoj majci. Erazmo Roterdamski (1466.?-1536.) nije se ustručavao ponavljati: *Djevica Marija nije nikad dovoljno hvaljena*. Potvrđujući, Martin Luther (1483.-1546.) je odgovarao: *Mariju, kao stvorenje, ne može se dovoljno hvaliti*. Na taj način njih dvojica nagovijestila su poznato geslo koje je oko godine 1712. skovao Ljudevit Montforski *De Maria numquam satis – O Mariji nikad dosta*. Potvrda toga je i nebrojena marijanska i mariološka literatura diljem katoličkog svijeta sve do naših dana.

Svjedočanstvo tomu je i knjiga *Marija u otajstvu Krista i Crkve* koju potpisuje Mladen Parlov, profesor na Teološkom fakultetu Sveučilišta Split. Djelo je objavljeno u Biblioteci *Crkve u svijetu*, Teologija 55, a plod je zapisa koje je autor objavljivao u *Mariji* od 2014. do 2017., uz dodatne priloge objavljene u *Vjesniku Đakovačke biskupije*. Svoje djelo autor posvećuje Mariji, Majci Kristovoj i Majci našoj, kojoj se u *Pogovoru* obraća žarkom molitvom u pjesničkom stilu. Uz predgovor, uvod i pogovor knjiga je satkana u 43 naslova i 220 stranica u kojima autor predstavlja Marijin lik i ulogu u otajstvu Krista i Crkve.

Svoja razmišljanja započinje odgovorom na pitanje zašto govoriti o Mariji koja, kao Majka Krista Spasitelja, za katolike pripada u glavni polog vjere. Temelj govora o Gospi predstavljaju i svjedočanstva Svetoga pisma koja autor predstavlja počevši od starozavjetnih navještaja kako ih Crkva čita i shvaća na temelju potpune objave. Novozavjetne spomene o Isusovoj majci autor predstavlja kronološkim redom (str. 16-43). Pavao spominje ženu od koje je rođen Sin Božji u punini vremena kad „vječnost ulazi u vrijeme” (Gal 4, 4). Prema Markovu Evanđelju Marija je zabrinuta

za svoga Sina koji nadilazi rodbinske veze i svoju obitelj definira na temelju slušanja Božje riječi i vršenje njegove volje. Matejevo rodoslovlje uključuje Isusa u izabrani narod na crti proročkih obećanja, a spominjanje četiriju žena naviješta Marijinu sudbinu. U Evanđelju po Luki predstavljen je Marijin lik, Božje izabranice i službenice, blažene zbog svoje vjere i potpune pripadnosti Bogu. Žena iz Kane i Kalvarije u Evanđelju po Ivanu posreduje vjeru učenika i postaje majkom Isusovih sljedbenika.

Bog je u središtu Marijina života, izvorišna je snaga njezina stava i djelovanja. Ona mu posve i potpuno pripada. To navodi autora da zastupa „izglednim” Marijinu odluku da živi u trajnom djevičanstvu i da se kao *milosti puna* posvema posveti Bogu i njemu potpuno pripada (str. 33, 49). U toj temi mišljenja bogoslovaca se razilaze. Ima ih koji tu mogućnost pripuštaju (Augustin) i onih koji je smatraju nepoznatom i nezamislivom u židovstvu Isusova vremena (Ratzinger).

Nakon evanđelja autor predstavlja Marijine pravorijeke koje Crkva od davnine vjeruje i dvije marijanske dogme novijega vremena. Ti pravorijeci odnose se na Krista, jedinstvo njegove osobe (bogomajčinstvo), potvrda su njegova božanstva (djevičanstvo), savršenost njegova otkupljenja (Bezgrješna) i na Crkvu kojoj je Marija znak nade (Uznesenje). Te istine vjere našle su svoj izraz najprije u štovanju, liturgiji i pobožnosti, a tek onda u dogmatskim pravorijecima (str. 44-64).

Autor pojašnjava i temu Marijina sudjelovanja u djelu otkupljenja, njezinu posredničku ulogu i njezin odnos prema Crkvi. Nazočna u glavnim događajima Isusova života, sudjeluje u djelu spasenja po svojoj poslušnosti, vjeri, ljubavi i jedinstvu s Kristom. Njezina prisutnost ne umanjuju ulogu Jedinog Posrednika. U odnosu na Crkvu, koje je član potreban otkupljenja, a jednako tako pralik i uzor u redu vjere, ljubavi i savršena jedinstva s Kristom, i ona je napredovala na putu vjere u čemu je svijetli primjer Crkvi (str. 65-91).

Prema autoru pobožnost prema Mariji izvire iz vjere i ljubavi prema Kristu. Posvetu Gospi treba shvatiti na crti Saveza između Boga i ljudi, pomoć je na putu prema Bogu i obnova krsnih obećanja. Marijanska duhovnost sastavni je dio kršćanske duhovnosti i Kristovi sljedbenici dobro su savjetovani uzeti njegovu majku za svoju duhovnu majku, to jest unijeti je u svoj duhovni život, u svoje osobne stvari, u svoju vjeru (str. 96-136).

U knjizi su dotaknuta i mnoga druga pitanja u vezi s Marijom i njezinom ulogom u djelu spasenja i u životu vjernika. Primjericice, nastojanje feministica da lik Marije iz Nazareta oslobode mita

o vječnoj ženskosti, problematika Gospinih ukazanja i oživljavanja proročke karizme u Crkvi, o Mariji kod istočnih kršćana, kod Luthe-
ra i protestanata, kod anglikanaca i što islam kaže o Mariji. Krunici
Blažene Djevice Marije autor posvećuje četiri naslova i pruža tumač
apostolskog pisma *Rosarium Virginis Mariae*. Na kraju je riječ o Mari-
ji u svećeničkom životu i poslanju, o primjerenosti njezina duhovnog
stava i potrebi integracije Gospe u svećenički život i djelovanje (str.
137-205).

Što reći o petnaestoj knjizi Mladena Parlova? Sam njezin naslov
Marija u otajstvu Krista i Crkve priziva u pamet tekst II. vatikanskog
sabora o Gospi s jednakim naslovom. Autor često citira i pojašnjava
taj dokument te je u svojim tvrdnjama potpuno i vjerno na liniji
Sabora, što posebno vrijedi za teme koje saborski tekst nije izričito
obrađivao, a za koje je dao smjernice da se bogoslovci i propovjed-
nici u prikazivanju Marijina otajstva čuvaju od krivog pretjerivanja
i prevelike umne skučenosti.

Iako djelo nije urešeno prema strogim mjerilima znanstvene
metodologije, autor se ne odriče teološki utemeljena znanstvenog
pristupa liku i ulozi Isusove majke. On promatra Mariju u sveukup-
nom Božjem djelu spasenja, zajedno s Kristom predviđenu i
sjedinjenu. Božjem naumu da se otvori čovječanstvu kroz djelo
utjelovljenja i otkupljenja odgovara Marijin pristanak. Ona je, na neki
način, ključ za razumijevanje događaja svete povijesti i kršćanskog
života, slika je otajstva, most između zemlje i neba, štoviše, vrata
kroz koja Bog ulazi u svijet.

Autor je kršćanin koji vjeruje i teolog koji razmišlja. Ljudski
život promatra iz perspektive vječnosti kao i njegovu usmjerenost
prema konačnom cilju, svom izvoru i utoku. Nastupa kao teolog i kao
duhovnik. Kao teolog tumači tajne vjere. Kao duhovnik vidi u Mariji
praluk i uzor Crkve i kršćanina. Marija je učiteljica duhovnoga života.
Autor informira i formira, objašnjava vjerski polog i odgaja čitatelja o
Marijinu stavu u Kristovoj sljedbi. U nedostatku pravih marijanskih
kateheza, njegovo djelo je vrijedno pomagalo široj čitalačkoj publici.
Ispravlja krive informacije na internetu i publikacijama sumnjiva
sadržaja.

Ovim djelom Mladen Parlov na zanimljiv i aktualan način pretače
rezultate svoga teološkog istraživanja i duhovnog razmišljanja te,
kao što stoji u naslovu, predstavlja lik i ulogu Isusove majke u
svjetlu otajstva Krista i Crkve. Pritom ne ispušta Sveto pismo iz
ruku i ne bježi od poteškoća koji današnji kršćanin susreće kad je
riječ o Isusovoj majci. Nakon djela kršćanske duhovnosti hrvatsku
teološku kulturu obogaćuje marijanskom duhovnošću koja u svom

središtu ima Mariju, savršenu Kristovu učenicu, pralik i uzor Crkve i svakog vjernika u sljedbi Evanđelja.

Djelo je poučno i zanimljivo, izbjegava klišeje i gotova rješenja. Kreće se u metafizičkim visinama Božjeg vječnog otajstva, gradi na biblijskim temeljima i ne stidi se hodočašćenja kroz prodoline pastoralnih poteškoća. Jasno predstavlja ono što Crkva vjeruje i uči o Isusovoj majci. Ne jedino pastoralnim djelatnicima i kateheta, nego i širem krugu kršćana knjiga pruža brojne upute, smjernice i razmišljanja o Onoj koja je, po Božjoj namisli, svijetu donijela Začetnika života.

Dinko Aračić